

Brysiewicz & Wspólnicy

RADCOWIE PRAWNI

**Pomoc publiczna w tarczy antykryzysowej
na tle rozwiązań innych państw
Unii Europejskiej**

Wedle stanu na dzień 5 kwietnia 2020 r.

Pomoc publiczna – remedium dla gospodarki dotkniętej skutkami pandemii koronawirusa

W obecnej sytuacji globalnego kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią koronawirusa, potrzebne jest skuteczne i dobrze ukierunkowane wsparcie publiczne, które zapewni przedsiębiorstwom wystarczającą płynność finansową, będzie przeciwdziałać szkodom, jakie mogą one ponieść oraz pozwoli utrzymać ciągłość prowadzonej przez nich działalności.

Kierując się tym przesłaniem, Komisja Europejska przyjęła w dniu 19 marca 2020 r. tymczasowe ramy prawne dotyczące środków pomocy publicznej na wspieranie gospodarki w związku z wybuchem epidemii – o czym pisaliśmy już w alercie prawnym **Koronawirus a pomoc publiczna.**

Przepisy te mają na celu umożliwienie państwom członkowskim pełne wykorzystanie instrumentu pomocy publicznej w celu zaradzenia poważnym zaburzeniom w gospodarce związanym z koronawirusem. Wiele państw już skorzystało z instrumentów zapewnionych im przez Komisję Europejską, która w obecnych okolicznościach zapewnia pełną współpracę z państwami, podejmując ze swojej strony natychmiastowe kroki celem zapewnienia terminowego, skoordynowanego i skutecznego działania.

Środki pomocowe zatwierdzane są przez Komisję już nawet następnego dnia po ich notyfikacji, co pozwala państwom członkowskim na szybką reakcję i skorzystanie z całego wachlarza oferowanych instrumentów wsparcia skierowanych do przedsiębiorstw.

Obecnie już 12 państw przyznało pomoc na podstawie tymczasowych ram przyjętych przez Komisję. Niemcy i Dania udzieliły aż pięciu programów pomocy; Francja czterech; Hiszpania trzech; Włochy, Łotwa, Luksemburg, Estonia oraz Wielka Brytania z dwóch, zaś Szwecja, Malta i Portugalia z jednego. Państwa aktywnie korzystają z możliwości udzielenia zgody przez Komisję Europejską na wsparcie publiczne – zgłoszenia krajowych programów do zatwierdzenia dokonały po raz pierwszy Grecja, Holandia oraz Chorwacja, a także po raz kolejny Francja, Niemcy i Wielka Brytania. Wartość udzielanej pomocy wynosi od kilku milionów do nawet kilku i kilkunastu miliardów euro, które zasilą najbardziej dotknięte obszary gospodarki państw członkowskich.

Zatwierdzone programy wsparcia są w szczególności ukierunkowane na pomoc:

- **podmiotom prowadzącym jednoosobową działalność gospodarczą,**
- **sektorowi MŚP (małe i średnie przedsiębiorstwa), w największym stopniu narażonym na szybką utratę stabilności finansowej,**
- **dużym firmom o wielomilionowych obrotach o znaczącym znaczeniu dla płynności gospodarek państwowych,**
- **sektorom gospodarki, które zostały wyjątkowo dotkliwie poszkodowane w wyniku epidemii COVID-19, takim jak turystyka, gastronomia, organizowanie imprez masowych czy transport.**

Zatwierdzone programy jednak w znacznej części obejmują swoim zasięgiem wszystkie podmioty prowadzące działalność na terenie danego kraju, natomiast ich wielkość i zasady przydziału zależą od kategorii danego beneficjenta.

Pomoc publiczna może też przybrać formę **impulsów finansowych** mających zachęcić przedsiębiorców **do zwiększonej i bardziej wydajnej produkcji najbardziej pożądaných obecnie towarów** lub czasowego przestawienia jej na konkretne produkty zgodnie z obecnymi potrzebami gospodarki. Państwa członkowskie uruchamiają w tym celu własne środki finansowe wyliczane na miliardy euro, które mają zapewnić przetrwanie przedsiębiorcom różnej wielkości.

Poniżej prezentujemy rozwiązania przyjęte przez poszczególne państwa członkowskie (wedle stanu na stronie Komisji Europejskiej w dniu 5 kwietnia 2020 r.), by w dalszej kolejności ocenić na ich tle proponowane przez polski rząd rozwiązania w ramach pakietu propozycji legislacyjnych skumulowanych w tzw. tarczy antykryzysowej, których większość została zawarta w specustawie¹, procedowanej w ramach nadzwyczajnej, przyspieszonej procedury i uchwalonej w ostatecznym brzmieniu 31 marca 2020 r.

Powstaje pytanie, czy rzeczywiście proponowane przez Polskę rozwiązania można uznać za najbardziej optymalne przy istniejących możliwościach wykorzystania procedur unijnych i jak wypadamy na tle innych państw, które decydują się na rozbudowane programy wsparcia o wartości nawet kilkudziesięciu miliardów euro.

¹ Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 r. poz. 568; dalej jako: „Specustawa”).

Dania

Dania jako pierwsza zgłosiła do zatwierdzenia Komisji Europejskiej środki pomocowe związane z epidemią wirusa COVID-19.

W konsekwencji, Duńczykom udało się uzyskać zgodę Komisji na łącznie pięć programów pomocowych skierowanych odpowiednio do przedsiębiorców poszkodowanych z uwagi na odwoływane wydarzenia masowe, całego sektora MŚP, podmiotów prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze, małych i średnich przedsiębiorców zajmujących się działalnością eksportową oraz podmiotów funkcjonujących w branży turystycznej.

Już w dniu 11 marca 2020 r. – a zatem w początkowej fazie pandemii – duńskie władze zgłosiły Komisji bezpośrednio na podstawie TFUE chęć udzielenia pomocy mającej na celu naprawienie szkód spowodowanych koronawirusem. Wsparcie w wysokości 12 milionów euro miało w celu udzielenie rekompensaty organizatorom szkód poniesionych w związku z odwołaniem z powodu epidemii imprez masowych. Komisja Europejska zatwierdziła proponowany środek pomocowy zaledwie w ciągu doby od jego zgłoszenia. Potwierdziła jednocześnie, że epidemia koronawirusa stanowi takie zdarzenie nadzwyczajne, które uzasadnia udzielenie wsparcia. Z kolei przyznanie i zatwierdzenie pozostałych środków pomocowych było możliwe już z uwzględnieniem uchwalonych w dniu 19 marca 2020 r. tymczasowych ram prawnych dotyczących środków pomocy publicznej.

Łączna wartość środków przyznanych przez Danię i zatwierdzonych przez Komisję wyniosła więc łącznie ponad 1,5 miliarda euro.

Decyzja KE [SA.56685](#) z 12.03.2020 r. – rekompensata za odwołane wydarzenia w wyniku koronawirusa

Podstawa prawna: art. 107 ust. 2 lit b) TFUE

Wartość pomocy: 12 milionów euro

Cel pomocy: rekompensata strat i dodatkowych kosztów poniesionych przez organizatorów wydarzeń zaplanowanych w okresie od 6 do 31 marca 2020 r. w wyniku ich odwołania, przesunięcia w czasie lub istotnej modyfikacji w związku z zaleceniem władz duńskich dotyczącym odwoływania organizacji imprez z udziałem ponad 1000 uczestników lub skierowanych do osób z grup podwyższonego ryzyka zachorowaniem na koronawirusa.

Beneficjenci: podmioty prywatne oraz gminy (w przypadku wydarzeń organizowanych przez gminę z udziałem ponad 1000 uczestników), niezależnie od tego, czy wydarzenie było płatne lub biletowane.

Forma: rekompensata dotyczy bezpośrednich wydatków związanych ze zgłoszonym uprzednio na podstawie przepisów krajowych wydarzeniem, odpowiednio udokumentowanych i zweryfikowanych do wysokości 100% kosztów kwalifikowanych, o ile nie są objęte ubezpieczeniem organizatora, jak również strat poniesionych w związku ze zwrotami zakupionych lub zarezerwowanych biletów.

Decyzja KE [SA.56708](#) z 21.03.2020 r. – pakiet gwarancyjny dla MŚP

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 130 milionów euro

Cel pomocy: ograniczenie ryzyka związanego z udzielaniem pożyczek operacyjnych podmiotom z sektora MŚP, przyznawanych w celu zabezpieczenia ich płynności finansowej zagrożonej z uwagi na straty w działalności wywołane epidemią koronawirusa.

Beneficjenci: cały sektor MŚP za pośrednictwem instytucji kredytowych i innych instytucji finansowych. Przedsiębiorstwo będzie mogło otrzymać pomoc przy odnotowanym lub spodziewanym spadku dochodów o min. 30%, obliczanym na podstawie wartości w okresie co najmniej 14 dni w przedziale od 1 marca do 30 września odpowiednio w 2019 i 2020 r. Przy kalkulacji możliwe będzie również połączenie już poniesionych strat wraz z prognozowanymi. Zgodnie z przewidywaniami udzielona pomoc obejmie ok. 1600 przedsiębiorstw.

Forma: pomoc udzielana w formie programu gwarancji kredytowych celem zabezpieczenia finansowania kosztów działalności MŚP. Środek obejmuje gwarancję państwa na pokrycie 70% strat z tytułu zaciągniętych pożyczek operacyjnych, podczas gdy pozostałe 30% pokrywają instytucje kredytowe i inne instytucje finansowe odpowiedzialne za ocenę zdolności kredytowej i proces udzielenia pożyczki. Środek nie nakłada maksymalnych limitów pożyczki, jednakże wysokość będzie uzależniona od rzeczywistych i oczekiwanych strat dochodów. Maksymalny okres spłaty wynosi 7 lat z zastosowaniem metody amortyzacji liniowej.

Decyzja KE SA.56791 z 25.03.2020 r. – rekompensaty dla samozatrudnionych (uzasadnienie decyzji nie zostało jeszcze udostępnione)

Podstawa prawna: art. 107 ust. 2 lit b) TFUE

Wartość pomocy: 1,3 miliardów euro

Uzasadnienie decyzji nie zostało jeszcze udostępnione, natomiast zgodnie z komunikatem prasowym KE, zatwierdzony program zrekompensuje do 75% oczekiwanej utraty obrotu w związku z wybuchem epidemii przez jednoosobowe działalności gospodarcze przez okres 3 miesięcy, obliczonego na podstawie średniego miesięcznego obrotu w 2019 r. Maksymalne dofinansowanie wyniesie 23 000 koron (ok. 3000 euro) miesięcznie na osobę.

Decyzja KE SA.[56808](#) z 30.03.2020 r. – gwarancja płynności finansowej przedsiębiorców

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 13,4 mln euro

Cel pomocy: wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących określoną działalność eksportową (środek nie stanowi jednak pomocy wywozowej)

Beneficjenci: małe i średnie przedsiębiorstwa, dla których eksport stanowi min. 10% rocznych dochodów, w zakresie w jakim doświadczają lub oczekują spadku przychodów o co najmniej 30% niż przed wybuchem epidemii koronawirusa w Danii oraz poddostawców tych przedsiębiorstw, o ile należą oni do sektora MŚP (dla poddostawców nie będą przewidziane środki w formie pomocy uwarunkowanej preferencyjnym traktowaniem towarów produkcji)

Forma: wsparcie w formie państwowych gwarancji kredytowych (pokrywających 80% strat), mających na celu zabezpieczenie płynności finansowej beneficjentów. Dotyczy nowych pożyczek celem ograniczenia ryzyka związanego z udzielaniem kredytów operacyjnych na rzecz najbardziej dotkniętych kryzysem przedsiębiorstw, co umożliwi im pozyskanie środków na dopasowanie swojej działalności do aktualnej sytuacji gospodarczej. Program będzie realizowany we współpracy z bankami komercyjnymi, które będą odpowiedzialne za selekcję podmiotów oraz będą posiadały 20% ryzyka w każdej transzy pożyczki objętej programem, tym samym będą zmotywowane do utrzymywania wartości i okresu na jaki udzielono pożyczek w granicy absolutnej konieczności. Udział banków komercyjnych w ryzyku finansowym jest w ocenie rządu duńskiego, gwarancją właściwie przeprowadzanego procesu selekcji przedsiębiorców oraz warunków udzielanych pożyczek,

gdyż bank będzie się kierował własnym interesem i bezpieczeństwem. Każda nadmierna rekompensata będzie musiała zostać zwrócona władzom duńskim w ramach mechanizmu wycofania (claw-back).

Decyzja KE [SA.56856](#) z 02.04.2020 r. - pożyczka państwowa na wsparcie funduszu gwarancyjnego dotyczącego podróży („Rejsegarantifonden”).

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 200 mln euro

Cel pomocy: zapewnienie płynności finansowej organizatorom podróży, umożliwienie szybkiego i skutecznego zaspokojenia roszczeń podróżnych w następstwie zakłóceń wywołanych pandemią COVID-19. Pośrednio również wsparcie konsumentów, których podróże zostały zakłócone podczas pandemii.

Beneficjenci: organizatorzy turystyki, pośrednicy i agenci turystyczni oraz przedsiębiorstwa wykonujące pozostałą działalność usługową w zakresie rezerwacji i działalności z tym związane, a także pośrednio klienci tychże, poszkodowani z uwagi na COVID-19.

Forma: pożyczka państwowa na wsparcie funduszu gwarancyjnego dotyczącego podróży („Rejsegarantifonden”), który zapewnia podróżnym zwrot kosztów w przypadku odwołania podróży, w szczególności jeżeli jest to spowodowane wyjątkowymi okolicznościami spowodowanymi COVID-19 oraz wynikającymi z tego tytułu ograniczeń w przemieszczaniu się nałożonych przez rząd duński. Umowa pożyczki zostanie podpisana do końca tego roku, a okres spłaty wyniesie 6 lat. Rząd duński zapewni, że pożyczka dla funduszu zostanie w całości przeznaczona na zwrot anulowanych umów o udział w imprezie turystycznej z powodu koronawirusa.

Francja

Komisja Europejska zatwierdziła najpierw trzy francuskie programy pomocy mające na celu zabezpieczenie płynności finansowej przedsiębiorstw dotkniętych skutkami koronawirusa, zaledwie w ciągu 48 godzin od wejścia w życie tymczasowych ram prawnych. **Oczekuje się, że przyznana pomoc pozwoli wesprzeć zagrożone przedsiębiorstwa kwotą 300 miliardów euro. Kolejny program pomocowy zatwierdzony decyzją KE wesprze sumą 1,2 miliarda euro najmniejsze podmioty gospodarki - samozatrudnionych oraz małe i mikroprzedsiębiorstwa.**

Decyzja KE [SA.56709](#) z 21.03.2020 r. – plan zabezpieczenia finansowego przedsiębiorstw

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 300 miliardów euro

Cel pomocy: zabezpieczenie płynności finansowej przedsiębiorstw dotkniętych w następstwie nadzwyczajnych środków podejmowanych przez władze państwowe od 5 marca i wzmocnione 14 marca 2020 r. z uwagi na rozprzestrzenianie się epidemii koronawirusa.

Forma: Środki mają formę 3 oddzielnych mechanizmów mających na celu udzielanie dotowanych gwarancji kredytowych: pierwszy i drugi środek (A i B) przewidują udzielenie gwarancji dotowanych przez państwowy bank inwestycyjny Bpifrance na odpowiednio: kredyty inwestycyjne i obrotowe (A) oraz linie kredytowe dla przedsiębiorstw (B). Ich wartość wyniesie łącznie 700 milionów euro. Natomiast trzeci środek (C) o wartości 300 miliardów euro przewiduje państwową gwarancję dotyczącą portfeli kredytowych należących do instytucji kredytowych lub finansowych. Maksymalna kwota instrumentów kwalifikujących się do gwarancji powinna stanowić do 25% obrotów przedsiębiorstwa odnotowanego za rok 2019. Gwarancja obejmie maksymalnie 90% wysokości kwalifikowanych instrumentów finansowych w okresie

trwania umowy pożyczki lub linii kredytowej, dla dużych przedsiębiorstw o obrocie mniejszym niż 5 miliardów euro wyniesie 80 %, a dla przekraczających tę kwotę odpowiednio 70%.

Beneficjenci: Podmioty które doznały trudnej sytuacji rynkowej w związku z epidemią COVID-19: dla środka A i B - MŚP (w tym również te, które są w posiadaniu w 25% lub więcej przez fundusze venture capital), a także przedsiębiorstwa typu midcap (średniej wielkości); dla środka C – wszystkie przedsiębiorstwa niezależnie od wielkości z wyłączeniem działających na rynku nieruchomości. Przy środkach A i B pułap zobowiązań beneficjenta wynosi – 5 milionów euro w stosunku do MŚP i 30 milionów euro dla sektora średniej wielkości (liczonych dla środka A i B razem i w stosunku do tego samego przedsiębiorstwa lub ich grup). Gwarancja będzie udzielana na maksymalny okres 6 lat oraz przed 31 grudnia 2020 r.

Decyzja KE SA.56823 z 30.03.2020 r. zmodyfikowana Decyzją KE.56887 z 02.04.2020 r. (uzasadnienia decyzji nie zostały jeszcze opublikowane)

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 1,2 miliarda euro

Beneficjenci: samozatrudnieni oraz małe i mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 10 pracowników i o maksymalnym rocznym obrocie 1 mln euro

Cel pomocy: zabezpieczenie ekonomiczne dla najmniejszych podmiotów gospodarki

Forma: dotacje bezpośrednie o wartości maksymalnej 3500 euro na przedsiębiorcę, który musiał zawiesić działalność z uwagi na obostrzenia państwowe lub gdy jego miesięczny obrót w marcu 2020 r. spadł o 70% w porównaniu z obrotem w analogicznym okresie w ubiegłym roku.

Niemcy

Również rząd Niemiec doprowadził do zatwierdzenia przez Komisję łącznie aż pięciu programów pomocy państwa celem wsparcia płynności niemieckiej gospodarki w czasie epidemii: dwóch wdrażanych za pomocą niemieckiego banku na rzecz rozwoju Kreditanstalt für Wiederaufbau (skrót. KfW – odpowiednik polskiego BGK), uzupełnionego później o program analogicznego wsparcia udzielanego przez inne instytucje publiczne różnego szczebla, a także programu dotyczącego systemu gwarancji pożyczek na pokrycie kapitału obrotowego i potrzeb inwestycyjnych. Co istotne, beneficjentami każdego z programów są zasadniczo wszystkie te przedsiębiorstwa, które wymagają płynności finansowej w celu utrzymania prowadzonej działalności na terenie Niemiec (z wyłączeniem instytucji kredytowych).

Decyzja KE [SA.56714](#) z 22.03.2020 r. – wsparcie płynności niemieckiej gospodarki za pomocą kredytów preferencyjnych

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: do miliarda euro na przedsiębiorstwo

Cel pomocy: zabezpieczenie płynności przedsiębiorstwom dotkniętym pandemią działającym na terenie Niemiec za pomocą kredytów preferencyjnych we współpracy KfW z bankami komercyjnymi.

Forma: Środki będą przekazywane bezpośrednio przez KfW lub za pośrednictwem instytucji kredytowych i innych instytucji finansowych oraz będą polegać na: programie pożyczek na potrzeby inwestycyjne i obrotowe beneficjentów pokrywającym do 90% ryzyka, z terminem zapadalności do 5 lat i górną kwotą 1 miliarda euro (A), programie pożyczkowym, w którym KfW uczestniczy jako konsorcjum w udzielaniu większych pożyczek, gdzie ryzyko podejmowane

przez państwo może pokryć do 80% konkretnej pożyczki, ale nie więcej niż 50% całkowitego zadłużenia przedsiębiorstwa (B). Pożyczki przypadające na dane przedsiębiorstwo będą udzielane nie dłużej niż do 2020 r. , a ich wysokość jest ściśle powiązana z potrzebami w zakresie płynności przedsiębiorstw w najbliższej przyszłości.

Decyzja KE [SA.56863](#) z 02.04.2020 r. – rozszerzenie programu kredytów preferencyjnych będącego przedmiotem decyzji [SA.56714](#).

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Cel pomocy: umożliwienie rozszerzenia wsparcia udzielanego w ramach kredytów preferencyjnych. W ramach rozszerzenia również inne instytucje publiczne - władze regionalne i banki rozwoju będą mogły udzielać wsparcia niemieckiej gospodarce i uzupełniać działania KfW.

Forma: Program rozszerzający pomoc określoną w ramach środka (A) w decyzji SA.56714 – wsparcie udzielane przez bank na rzecz rozwoju KfW będzie mogło być udzielane również na poziomie federalnym przez kraje związkowe, banki federalne oraz gminy.

Decyzja KE [SA.56787](#) z 24.03.2020 r. – federalny program gwarancji kredytowych

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Cel pomocy: zapewnienie przedsiębiorstwom płynności finansowej w celu ochrony miejsc pracy i prowadzonej działalności poprzez przyznawanie poręczeń kredytowych na korzystnych warunkach i umożliwienie zaspokojenia bezpośrednich potrzeb finansowych beneficjenta – pokrycia kapitału obrotowego i potrzeb inwestycyjnych.

Forma: program gwarancji kredytowych różni się w zależności od przynależności podmiotu do sektora MŚP lub większych przedsiębiorstw oraz terminu zapadalności – przed lub po 31 grudnia 2020 r. Maksymalny czas trwania gwarancji wynosi 6 lat, mogą być one udzielone do 31 grudnia 2020 r. i dotyczyć zarówno pożyczek inwestycyjnych jak i przeznaczonych na finansowanie kapitału obrotowego. Gwarancja publiczna wynosi maksymalnie: (i) 90% gdy straty są ponoszone proporcjonalnie i w taki sam sposób przez państwo oraz instytucję kredytową; (ii) 35%, gdy straty ponosi najpierw państwo, a dopiero następnie instytucja (np. gwarancja z tytułu pierwszej straty), a także (iii) w obu wskazanych przypadkach, gdy wysokość pożyczki stopniowo maleje i wartość gwarancji proporcjonalnie spada.

Decyzja KE [SA.56790](#) z 24.03.2020 r. - federalny program gwarancji

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: według szacunków do 45 miliardów euro

Beneficjenci: wybór beneficjentów będzie należał do organów przyznających pomoc na poziomie federalnym, regionalnym i lokalnym.

Cel pomocy: wsparcie na poziomie federalnym, regionalnym i lokalnym przyznawane przedsiębiorstwom w sposób zdecentralizowany przez odpowiednie podmioty publiczne;

Forma: bezpośrednie dotacje, zaliczki zwrotne, ulgi w podatkach i płatnościach do wysokości 800 000 euro na przedsiębiorstwo (z wyjątkami dla podmiotów z obszaru przetwórstwa i oraz obrotu produktami rolnymi co do warunków pomocy, z sektora rybołówstwa i akwakultury co do wysokości pomocy 120 000 euro oraz produkcji podstawowych produktów rolnych co do wysokości pomocy 100 000 euro). Dozwolone jest łączenie tego środka z innymi programami

pomocy. Szczegółowy wykaz środków pomocowych udzielonych na podstawie zatwierzonego programu będzie przedstawiony Komisji do 31 grudnia 2020 r. przez niemieckie władze.

Włochy

Włosi notyfikowali Komisji dwa programy pomocowe – pierwszy z nich dotyczy środków pomocowych w wysokości 50 milionów euro na wsparcie produkcji i dostaw urządzeń medycznych takich jak wentylatory oraz sprzęt ochrony osobistej w celu zapewnienia niezbędnej opieki i ochrony medycznej pacjentom i pracownikom służby ochrony zdrowia. Program został zatwierdzony przez Komisję w ciągu 48 godzin od zgłoszenia. Drugi z nich zakłada **moratorium na zadłużenia dla sektora MŚP i zabezpieczenie tego środka za pomocą gwarancji państwowej.**

Decyzja KE SA.56786 z 22.03.2020 r. (uzasadnienie decyzji nie zostało jeszcze udostępnione)

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 50 milionów euro

Beneficjenci: przedsiębiorstwa każdej wielkości, które (i) utworzą nowe mechanizmy produkcji urządzeń medycznych i środków ochrony osobistej, (ii) rozszerzą możliwości produkcyjne istniejącej infrastruktury w tym zakresie lub (iii) przekształcą w tym celu swoje linie produkcyjne.

Zgodnie z komunikatem KE celem zatwierzonego programu jest zwiększenie produkcji rynkowej urządzeń medycznych i środków ochrony osobistej, których liczba okazała się niewystarczająca w okresie szczytowego zapotrzebowania wynikającego z rozprzestrzeniania się epidemii koronawirusa, za pomocą udzielanych zwrotnych dofinansowań, a w przypadku dostarczenia władzom włoskim wyprodukowanego sprzętu w przyspieszony sposób – dotacji

bezpośrednich. Program zapewni szybkie i bezpośrednie wsparcie firmom gotowym do produkcji i dostawy wyrobów medycznych i sprzętu ochronnego oraz zachęci do zwiększania ich możliwości produkcyjnych. Beneficjenci udostępnią produkty władzom włoskim po cenach rynkowych stosowanych w grudniu 2019 r. Wsparcie nie przekroczy 800 000 euro na przedsiębiorstwo.

Decyzja KE [SA.56690](#) z 25.03.2020 r. – gwarancja państwowa wspierająca moratorium na długi udzielane przez banki podmiotom z sektora MŚP

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Beneficjenci: przedsiębiorcy z sektora MŚP, którzy do 17 marca 2020 r. nie wykazywali ekspozycji zagrożonych zgodnie ze standardami rachunkowości i którzy ucierpieli z powodu skutków ekonomicznych epidemii koronawirusa.

Cel pomocy: zapewnienie płynności sektorowi MŚP poprzez tymczasowe zmniejszenie obciążenia finansowego przedsiębiorstw, zabezpieczenie ochrony miejsc pracy i kontynuowania działalności w formie szybkiego i doraźnego środka dla najbardziej potrzebujących podmiotów.

Forma: Zabezpieczenie gwarancją państwową (za pomocą specjalnego funduszu gwarancyjnego) moratorium na długi udzielane przez banki, które obejmuje odroczenie spłaty kredytów w rachunku bieżącym, pożyczek bankowych, kredytów jednorazowych, hipotek i transakcji leasingowych. Program będzie obowiązywał do 30 września 2020 r. (okres trwania moratorium), a gwarancja obejmie okres 18 miesięcy po zakończeniu moratorium. Banki i inne instytucje kredytowe są zobligowane do zastosowania moratorium w okresie do 30 września 2020

r. w odniesieniu do wskazanych instrumentów kredytowych. Weryfikacja przedsiębiorców będzie dokonywana na podstawie oświadczeń co do poniesionych strat w wyniku pandemii koronawirusa.

Portugalia

Komisja Europejska zatwierdziła cztery portugalskie programy pomocowe polegające na systemach gwarancji państwowych wobec sektora MŚP oraz spółek o średniej kapitalizacji (tzw. midcaps). Zatwierdzenie w formie decyzji KE nastąpiło w ciągu 2 dni od dnia wejścia w życie tymczasowych ram prawnych. Wartość przyznanej pomocy wynosi ponad 3 miliardy euro.

Decyzja KE [SA.56755](#) z 22.03.2020 r. – system gwarancji państwowych

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 3 miliardy euro

Beneficjenci: MŚP oraz midcaps działające sektorach, odpowiednio dla każdego programu: (i) turystycznym, (ii) gastronomicznym, (iii) wydobywczym i wytwórczym, oraz (iv) biur podróży i organizatorów imprez turystycznych.

Cel pomocy: Ograniczenie ryzyka związanego z udzielaniem pożyczek operacyjnych wskazanym beneficjentom oraz zapewnienie im płynności finansowej w okresie trudnej sytuacji gospodarczej w związku z wybuchem koronawirusa.

Forma: pomoc sektorowa udzielana na dwóch poziomach: (i) gwarancji przyznawanych beneficjentom końcowym na krótko i średnioterminowe pożyczki bankowe przeznaczone na finansowanie potrzeb państwowych, z terminem zapadalności do 4 lat po zakontraktowaniu oraz zgodnie z innymi szczegółowymi warunkami, w wysokości odpowiednio 90% dla MŚP oraz 80% dla spółek o średniej kapitalizacji, (ii) gwarancji

udzielanych wobec gwarantów tychże beneficjentów końcowych w wysokości 100%.

Łotwa

Łotewski rząd zaproponował dwa programy pomocowe – system gwarancji pożyczek oraz system pożyczek subsydiowanych, których łączna wartość wynosi 250 milionów euro.

Decyzja KE [SA.56722](#) z 23.03.2020 r. – system gwarancji pożyczek i pożyczek subsydiowanych

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 250 milionów euro z czego 50 milionów pochodzi z budżetu państwa, a 200 milionów z międzynarodowych instytucji finansowych

Beneficjenci: przedsiębiorstwa wszystkich sektorów (z wyłączeniem niektórych działalności związanych z przemysłem obronnym, tytoniowym, transportowym, a także usług hazardowych, ubezpieczeniowych i z zakresu nieruchomości) z zarejestrowaną działalnością na terytorium Łotwy niezależnie od ich wielkości, które napotkały trudności w związku z epidemią koronawirusa

Cel pomocy: zwiększenie dostępu do finansowania zewnętrznego dla tych firm, które zostały najbardziej dotknięte w wyniku wybuchu epidemii koronawirusa

Forma: Środki przybiorą formę (A) gwarancji dotyczących określonego rodzaju instrumentów finansowych – m.in. istniejących kredytów inwestycyjnych, nowych kredytów obrotowych i tych, co do których wydłużono czas ich trwania, w tym również linii kredytowych i kredytów w rachunku bieżącym oraz (B) finansowania w formie pożyczek o maksymalnej wartości 1 miliona euro na przedsiębiorstwo

(w tym podmioty powiązane), w tym m.in. nie większej niż 25% obrotu beneficjenta za 2019 r., przeznaczonej na finansowanie kapitału obrotowego na maksymalny okres 3 lat. Środki zostaną wdrożone przez państwową spółkę akcyjną oraz bank rozwoju i przyznawane bezpośrednio (B) lub za pośrednictwem instytucji kredytowych i pozostałych instytucji finansujących (A).

Luksemburg

Księstwo Luksemburga zgłosiło i uzyskało zgodę Komisji Europejskiej na dwa programy pomocowe. **Bezpośrednie wsparcie w formie zaliczek o łącznej wartości 300 milionów euro Luksemburg przeznaczy za pośrednictwem programu mającego na celu pomoc przedsiębiorcom, w tym również tych prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze, w szczególności w ramach wolnych zawodów, których dotknęły skutki koronawirusa. KE zatwierdziła program w ciągu kilku dni od notyfikacji. Drugi z programów dotyczy państwowych gwarancji kredytowych do kredytów kapitałowych i inwestycyjnych dla przedsiębiorców różnych rozmiarów, w tym samozatrudnionych.**

Decyzja KE [SA.56742](#) z 24.03.2020 r. – środek dla przedsiębiorców tymczasowo dotkniętych skutkami finansowymi COVID-19

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Przyznana pomoc: 300 milionów euro

Beneficjenci: wszystkie przedsiębiorstwa oraz prowadzący działalność gospodarczą w ramach wolnych zawodów, których dotknęły skutki gospodarcze pandemii. Wyłączenia dotyczą sektora rolnego oraz rybołówstwa. Szacowana ilość beneficjentów wynosi ok. 1000 podmiotów, w tym przedsiębiorcy działający w ramach sektora handlu, rzemiosła i przemysłu oraz osoby fizyczne, które prowadzą działalność naukową, artystyczną, literacką, edukacyjną, lekarską.

Cel pomocy: umożliwienie pokrycia kosztów operacyjnych przez przedsiębiorstwa oraz jednoosobowe działalności gospodarcze. Wsparcie ma formę zwrotnej zaliczki przyznawanej w jednej lub kilku transzach, umożliwiającej dofinansowanie kwotą do 500 000 euro na daną działalność.

Forma: Pomoc udzielana jest na podstawie decyzji podejmowanej przez komisję w ramach Ministerstwa Gospodarki, o którą można aplikować nie później niż do 15 sierpnia 2020 r. Pomoc będzie przyznawana do końca września 2020 r. We wniosku o pomoc, oprócz kosztów kwalifikowanych trzeba będzie zawrzeć plan naprawy przedsiębiorstwa oraz wskazać na bezpośredni związek przyczynowy między pandemią (nieprzewidziane zdarzenie), a przejściowymi trudnościami finansowymi. Wsparcie ma formę zaliczki zwrotnej przyznawanej w ramach jednej lub kilku transz. Kosztami kwalifikowanymi w ramach zaliczki są koszty personelu i czynszów uiszczanych przez beneficjenta (na okres do końca września 2020 r.) na podstawie rocznego sprawozdania finansowego za ostatni zamknięty rok obrotowy. Koszty najmu ograniczone są do 10 000 euro miesięcznie na przedsiębiorstwo, a koszty personelu. Koszt personelu (lub zrównana z nim wysokość dochodu z tytułu jednoosobowej działalności) ograniczony jest do 2,5 krotności płacy minimalnej. Maksymalna intensywność pomocy wynosi 50% kosztów kwalifikowanych, a całkowita kwota pomocy nie może przekroczyć 500 000 euro na przedsiębiorstwo. W przypadku poprawy sytuacji przedsiębiorstwa, zaliczka ulega zwrotowi na specjalnych zasadach.

Decyzja [KE SA.56805](#) z dnia 27.03.2020 r. – gwarancje kredytowe

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Przyznana pomoc: do 2 500 mln euro

Beneficjenci: wszystkie przedsiębiorstwa z wyjątkiem tych, które są aktywne w ramach branży nieruchomości oraz których celem jest posiadanie udziałów w innych przedsiębiorstwach.

Cel pomocy: umożliwienie udzielania pożyczek na korzystnych warunkach celem zaspokojenia bezpośrednich potrzeb przedsiębiorstw co do płynności kapitału obrotowego oraz dotyczących potrzeb inwestycyjnych, a w konsekwencji zabezpieczenie możliwości kontynuowania działalności

Forma: gwarancje państwowe wdrażane przez luksemburskie Ministerstwo Ekonomii i Ministerstwo Finansów, administrowane przez Ministerstwo Skarbu. Kwota bazowa objętej gwarancją pożyczki nie może przekroczyć 25% całości obrotu beneficjenta w 2019 r. Dla młodych, innowacyjnych podmiotów zaangażowanych w działalność B+R, kwota nie może przekroczyć dwukrotności rocznego kosztu wynagrodzeń za ostatni rok obrotowy. Gwarancja wynosi maksymalnie 85% kwoty, przy stratach ponoszonych proporcjonalnie i na tych samych warunkach przez instytucję kredytową i władze państwowe. Gwarancje będą udzielane do 31 grudnia 2020 r.

Hiszpania

Hiszpania zgłosiła dwa środki pomocowe o łącznym budżecie ok. 20 miliardów euro polegające na udzieleniu państwowych gwarancji dla spółek i jednoosobowych działalności gospodarczych. Zostały one zaakceptowane przez Komisję zaledwie w ciągu 24 godzin od notyfikacji. Kolejny, trzeci program w formie określonej jako „parasol ochronny” został zatwierdzony decyzją KE 2 kwietnia 2020 r.

Decyzja KE [SA.56083](#) z 24.03.2020 r. – system gwarancji dla spółek i samozatrudnionych

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Beneficjenci: w zależności od programu są to dotknięte negatywnymi skutkami epidemii (i) osoby prowadzące jednoosobowe działalności gospodarcze oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, a także (ii) większe podmioty zarejestrowane na terenie Hiszpanii.

Cel pomocy: zmniejszenie ryzyka związanego z udzielaniem pożyczek operacyjnych przedsiębiorstwom oraz zapewnienie im płynności finansowej, ochrony miejsc pracy i prowadzonej działalności

Forma: gwarancja obejmie trzy przedziały, w zależności od zapotrzebowania podmiotu: pierwszy przedział do 1,5 milionów euro (niezależnie od kategorii podmiotu) oraz dwa kolejne przedziały powyżej 1,5 milionów euro dla odpowiednio: jednoosobowych działalności i MŚP i dużych firm. Maksymalna kwota gwarancji nie przekroczy 80% dla samozatrudnionych i MŚP, 70% odnośnie nowych kredytów dla dużych firm i 60% przy operacjach refinansujących – przy maksymalnym terminie zapadalności 5 lat. Odpowiedzialnym za zarządzanie środkiem będzie hiszpański narodowy bank rozwoju, a pomoc będzie przyzwana poprzez instytucje kredytowe oraz inne instytucje finansujące. Pomoc będzie przyznawana do 30 września 2020 r. z możliwością przedłużenia do 31 grudnia 2020 r. i będzie się odnosić zarówno do kredytów inwestycyjnych, jak i obrotowych. Wysokość pożyczki będzie nie będzie mogła przekroczyć m.in. 25% obrotu beneficjenta. Kwota pożyczki będzie mogła na podstawie odpowiedniego uzasadnienia i odpowiednich oświadczeń zostać powiększona tak, by pokryć potrzeby w zakresie płynności finansowej na kolejne 18 miesięcy (MŚP) lub 12 miesięcy (większe przedsiębiorstwa).

Decyzja KE SA.56851 z 02.04.2020 r. (uzasadnienie decyzji nie zostało jeszcze udostępnione) – „parasol ochronny” dla hiszpańskich przedsiębiorstw

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Beneficjenci: samozatrudnieni, MŚP, duże przedsiębiorstwa

Cel pomocy: pomoc hiszpańskim firmom w pokryciu strat w kapitale obrotowym i zabezpieczeniu środków inwestycyjnych

Forma: „parasol” obejmuje bezpośrednie dotacje, zaliczki zwrotne, korzyści podatkowe i płatnicze, gwarancje publiczne na pożyczki, pożyczki na preferencyjnych warunkach. Pomoc będzie udzielana na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Wielka Brytania

Komisja Europejska zgodziła się także zatwierdzić dwa brytyjskie programy pomocowe w celu wsparcia sektora MŚP w ramach programu pożyczkowego o nazwie CBILS (Coronavirus Business Interruption Loan Scheme) dotyczącego zakłóceń działalności gospodarczej wywołanej koronawirusem. Przyznane wsparcie wynosi ponad 660 milionów euro.

Decyzje KE [SA.56794](#) oraz SA.56792 z dnia 25.03.2020 r. (uzasadnienia decyzji SA.56792 nie zostało jeszcze udostępnione publicznie)

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 600 mln funtów

Beneficjenci: sektor MŚP dotknięty trudnościami finansowymi w związku z pandemią koronawirusa (szacowana liczba beneficjentów wynosi ok. 5,9 mln) z zastrzeżeniem, że tylko kredytobiorcy, którzy uzyskali gwarancje CBILS (w ramach jednego z programów

pomocowych) mogą ubiegać się o dotacje CBILS (w ramach drugiego ze środków).

Cel pomocy: dwutorowe wsparcie sektora MŚP poprzez instrumenty gwarancyjne dla kredytobiorców oraz bezpośrednie dotacje

Forma: w ramach pierwszego programu wsparcia, gwarancje pokryją 80% kredytów dla MŚP o obrotach do 49 milionów euro na pokrycie ich potrzeb w zakresie kapitału obrotowego i inwestycyjnego z udziałem jako British Business Bank, państwowego banku rozwojowego. Drugi program obejmuje bezpośrednie dotacje na wsparcie MŚP dotkniętych epidemią, o łącznej wartości ok. 654 milionów euro. Za koszty kwalifikowane w ramach dotacji będą uznane koszty finansowe poniesione w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zabezpieczone gwarancją CBILS.

Szwecja

Decyzja KE [SA.56860](#) z 02.04.2020 r. – program gwarancji dla udzielanych przez banki komercyjne pożyczek na wsparcie przedsiębiorstw

Podstawa prawna: tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 9,1 miliarda euro

Beneficjenci: wszystkie przedsiębiorstwa, które posiadają swoją siedzibę statutową lub oddział na terenie Szwecji. Pomoc jest w pierwszej kolejności przeznaczona dla sektora MŚP.

Cel pomocy: zaspokojenie bezpośrednich potrzeb przedsiębiorców w zakresie płynności finansowej oraz ograniczenie ryzyka związanego z udzielaniem pożyczek tym przedsiębiorstwom, które najbardziej odczuwają skutki gospodarcze obecnego kryzysu gospodarczego

Forma: pomoc w formie gwarancji w wysokości do 70% na nowo powzięte pożyczki może zostać przyznana do 30 czerwca 2020 r. z możliwością przedłużenia tej daty o 3 miesiące, tj. do 30 września 2020 r. przez Szwedzki Urząd ds. Długów Narodowych, który zarządza programem, natomiast pośredniczeniem w przyznawaniu wsparcia w ramach środka zajmują się instytucje kredytowe. Pożyczki objęte gwarancją mogą być wykorzystane zarówno na potrzeby inwestycyjne, jak również zabezpieczenie kapitału obrotowego. Kwota pożyczki dla przedsiębiorcy nie może przekroczyć 75 mln koron szwedzkich (ok. 6,8 mln euro), a w wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach, po uprzedniej zgodzie Szwedzkiego Urzędu ds. Długów Narodowych może zostać zwiększona do 250 mln koron szwedzkich (ok. 22,7 mln euro). Maksymalny okres pożyczki wynosi 3 lata, wyjątkowo może zostać przedłużony do 6 lat. Umowy będą podpisywane przez szwedzki urząd z uczestniczącymi instytucjami kredytowymi, które zobowiążą się do przestrzegania specjalnych warunków, mających na celu zabezpieczenie przekazania całej korzyści z gwarancji beneficjentowi końcowemu. Każda pożyczka udzielona przez instytucję na warunkach określonych zgodnie z zasadami programu wsparcia, zostanie objęta gwarancją państwową.

Estonia

Estonia zgłosiła i uzyskała zgodę Komisji Europejskiej na pomoc w wysokości 1,75 mld euro. Środki będą przyznawane w ramach dwóch programów pomocy, z których jeden dotyczy gwarancji państwa na pożyczki, a drugi bezpośrednio udzielanych pożyczek przedsiębiorcom dotkniętym COVID-19.

Decyzja KE [SA.56804](#) z 30.03.2020 r. – gwarancje pożyczek państwowych i dotowanych programów kredytowych

Podstawa prawna: : tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: łączny szacunkowy budżet 1,75 mld euro, w tym ramach I środka na gwarancje państwowe ma zostać przeznaczony 1 mld euro, a na kredyty obrotowe oraz inwestycyjne odpowiednio po 500 mln euro. Wartość II środka oszacowano na 200 milionów euro.

Beneficjenci: w ramach I programu - wszystkie przedsiębiorstwa zarejestrowane w Estonii niezależnie od wielkości (z wyjątkami sektorowymi, np. rolnictwo, branża tytoniowa); w ramach II programu – przedsiębiorstwa działające w sektorach rolnictwa, rybołówstwa oraz przetwórstwa spożywczego oraz firmy działające na obszarach wiejskich

Cel pomocy: umożliwienie udzielania państwowych gwarancji kredytowych oraz udzielania pożyczek na korzystnych warunkach celem zaspokojenia bezpośrednich potrzeb przedsiębiorców co do zapewnienia płynności kapitału obrotowego i oraz potrzeb inwestycyjnych

Forma: pomoc przybrała formę dwóch programów wsparcia: (I) wdrażanego i administrowanego przez publiczną Fundację KredEx, który udzieli państwowych gwarancji na przyszłe i istniejące pożyczki, w tym gwarancji pierwszej straty oraz dopłat do oprocentowania zarówno w zakresie zapewnienia płynności kapitału obrotowego, jak również na cele inwestycyjne oraz (II) wdrażanego i administrowanego przez publiczną Estonian Rural Development Foundation. W ramach (I) programu kwota pożyczek jest ograniczona do podwójnej wartości rocznego kosztu wynagrodzeń za 2019 rok (w tym składek na ubezpieczenia społeczne) przedsiębiorcy lub 25% całkowitego obrotu beneficjenta 2019 r. lub, przy odpowiednim uzasadnieniu i na podstawie oświadczeń beneficjenta kwota może zostać zwiększona celem zabezpieczenia płynności finansowej przedsiębiorstwa na kolejne 18 miesięcy (MŚP) albo 12 miesięcy (duże przedsiębiorstwa). Gwarancja dot. istniejących pożyczek nie może przekroczyć 50%, a dla nowych 90%. W przypadku gwarancji pierwszej straty limit wynosi 35% kwoty zobowiązania bazowego, ale nie więcej niż suma płatności, do których

zobowiązane jest przedsiębiorstwo. Opłata gwarancyjna oraz oprocentowanie ustalane są indywidualnie. Drugi program obejmuje analogiczne sektorowe gwarancyjne instrumenty finansowe oraz bezpośrednie dopłaty do dofinansowania z granicą 5 mln euro wsparcia na pożyczkobiorcę.

Malta

Gospodarka Malty opiera się w dużej mierze na szeroko pojmowanym sektorze turystycznym, który obecnie uległ prawie całkowitemu zamrożeniu działalności. W konsekwencji, niezbędne było wsparcie maltańskich przedsiębiorców, szczególnie dotkniętych kryzysem wywołanym przez pandemię koronawirusa. **Komisja zgodziła się na maltański program pomocy publicznej w wysokości 350 mln euro.**

Decyzja KE [Decyzja SA.56843](#) z 02.04.2020 r. – gwarancje pożyczek państwowych i dotowanych programów kredytowych

Podstawa prawna: : tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

Wartość pomocy: 350 mln euro przy szacunkowej całkowitej wartości portfela kredytowego w wysokości 777,8 mln euro, dla którego umożliwiono gwarancje państwowe

Beneficjenci: przedsiębiorstwa założone i funkcjonujące na terenie Malty (szacowana ilość ok. 1850), którym umożliwiono zawarcie pożyczek objętych państwową gwarancją. Banki komercyjne również mają dostęp do środka pomocy.

Cel pomocy: państwowe gwarancje pożyczek celem zaspokojenia bezpośrednich potrzeb przedsiębiorstw i zapewnienia płynności kapitału obrotowego

Forma: Maltański bank rozwoju MDB będzie odpowiedzialny za administrowanie programem oraz zawarcie umów dotyczących podziału

z bankami komercyjnymi, które pełnią rolę pośredników finansowych. Gwarancje będą udzielane na zawierane kredyty obrotowe i mogą mieć maksymalny zakres w wysokości 90%. Straty będą pokrywane proporcjonalnie, jednak gwarancja nie obejmuje strat wyższych niż 50% wolumenu portfela każdego z banków. Kwota pożyczki nie przekroczy: 4 mln euro dla przedsiębiorcy z sektora MŚP oraz 8 mln dla dużych przedsiębiorców. Większość nowych kredytów obrotowych będzie ograniczona czasowo przedziałem od 18 miesięcy do 4 lat.

Tarcza antykryzysowa – polskie działania na tle unijnych rozwiązań

Jak na tle rozwiązań przyjętych w innych państwach członkowskich kształtują się polskie propozycje zebrane w pakiet tzw. tarczy antykryzysowej ?

W pakiecie antykryzysowym podstawową rolę zajmuje **rządowy projekt legislacyjny opublikowany 21 marca 2020 r. i uchwalony w formie specustawy w dniu 31 marca 2020 r.** Akt zawiera m.in. przepisy regulujące instrumenty o charakterze płynnościowym – stanowiące potencjalną pomoc publiczną. W ramach zapowiadanej pomocy wymieniane są również inne środki, które mają zapewnić płynność finansową przedsiębiorstw – m.in. **w ramach działalności Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. czy też regulacje dotyczące pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców.**

Tę ostatnią omawiamy w odrębnym alercie prawnym, którzy już wkrótce pojawi się na www.covidalert.pl

Wśród najważniejszych środków pomocowych przewidzianych w ustawie można wyróżnić:

- poręczenia i gwarancje spłaty zobowiązań kredytowych udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego – zatwierdzone Decyzją KE [SA.56876](#) z dnia 03.04.2020 r.

- obejmują nie więcej niż 80% pozostającej do spłaty kwoty kredytu objętego poręczeniem lub gwarancją
- z przeznaczeniem na zapewnienie płynności finansowej
- udzielane we własnym imieniu i na własny rachunek przez BGK
- poręczenia i gwarancje są terminowe i udzielane do kwoty z góry oznaczonej
- wydatki z tego tytułu pokrywane przez utworzony Fundusz Gwarancji Płynnościowych
- nie obejmują mikro i małych przedsiębiorców

Zgodnie z uzasadnieniem Decyzji Komisji Europejskiej, Polska oszacowała wartość tego środka pomocowego na ok. 22 mld złotych (ok. 4,8 mld euro), który to pozwoli zabezpieczyć całkowitą sumę pożyczek w wysokości 125 mld złotych (ok. 27 mld euro), oraz wskazała, że:

- w ramach środka beneficjenci będą zobowiązani do minimalnych opłat gwarancyjnych, które będą ulegały zwiększeniu w przypadku przedłużenia okresu spłaty uzasadnionego wyjątkowymi okolicznościami
- uruchomienie gwarancji w ramach środka będzie zależne od określonych warunków, uzgodnionych umownie między stronami

- nieoprocentowane pożyczki dla mikroprzedsiębiorców:

- kwota do 5.000 zł
- udzielane jednorazowo przez starostę na podstawie umowy, ze środków Funduszu Pracy i składane do powiatowego urzędu pracy po ogłoszeniu naboru przez dyrektora powiatowego urzędu pracy
- na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy
- okres spłaty nie dłuższy niż 12 miesięcy z karencją w spłacie kapitału wraz z odsetkami przez okres 3 miesięcy od dnia udzielenia pożyczki
- na wniosek przedsiębiorcy może podlegać umorzeniu, pod warunkiem, że przez okres 3 miesięcy od dnia jej udzielenia beneficjent nie zmniejszy stanu zatrudnienia liczonego na dzień 29 lutego 2020 r.

- dofinansowanie części kosztów jednoosobowych działalności gospodarczych w przypadku spadku obrotów w następstwie COVID-19:

- przez spadek obrotów rozumie się zmniejszenie sprzedaży towarów lub usług w ciągu dowolnych 2 kolejnych miesięcy kalendarzowych po 1 stycznia 2020 r. do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku, w stosunku do analogicznych miesięcy za rok 2019 r.
- w przypadku spadku obrotów o:
 - min. 30% - dofinansowanie w wysokości 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia;
 - min. 50% - dofinansowanie w wysokości 70% kwoty minimalnego wynagrodzenia;
 - min. 80% - dofinansowanie w wysokości 90% kwoty minimalnego wynagrodzenia;

- przyznawane na okres nie dłuższy niż 3 miesiące i wypłacane w okresach comiesięcznych
- dofinansowanie nie może obejmować części, w której te same koszty prowadzenia działalności gospodarczej zostały albo zostaną sfinansowane z innych środków publicznych
- przedsiębiorca jest obowiązany do prowadzenia działalności gospodarczej przez okres, na który zostało przyznane dofinansowanie oraz przez równy okres po zakończeniu dofinansowania

- dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenie społeczne w przypadku spadku obrotów w następstwie wystąpienia COVID-10

- obejmuje również osoby zatrudniane na podstawie umowy o pracę nakładczą i umowę zlecenia oraz inne umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy dotyczące zlecenia
- obejmuje osoby wykonujące pracę zarobkową na podstawie innej niż stosunek pracy na rzecz pracodawcy będącego rolniczą spółdzielnią produkcyjną lub inną spółdzielnią zajmującą się produkcją rolną, jeżeli z tego tytułu podlega obowiązkowi ubezpieczeń
- dofinansowanie obejmuje koszty wynagrodzeń oraz składek ZUS na wniosek mikroprzedsiębiorcy, małego przedsiębiorcy lub średniego przedsiębiorcy przez starostę, o ile przedsiębiorca doznał spadku obrotów gospodarczych w następstwie COVID-19
- przedsiębiorca zobowiązany jest do utrzymania zatrudnienia pracowników objętych umową ze starostą

przez okres dofinansowania oraz po zakończeniu dofinansowania przez okres równy temu okresowi

- wnioski składane do powiatowego urzędu pracy w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia naboru
- dofinansowanie przyznawane będzie na podstawie umowy zawieranej ze starostą na okres 3 miesięcy i wypłacane w okresach miesięcznych
- sposób obliczania obrotów oraz wartość udzielanej pomocy analogiczny jak przy jednoosobowych działalnościach gospodarczych

- dofinansowanie do wynagrodzeń osób zatrudnionych przez przedsiębiorców w okresie przestoju lub obniżonego wymiaru czasu pracy

- przeznaczone na dofinansowanie wynagrodzeń dla przedsiębiorców zatrudniających pracowników w ramach umów o pracę nakładczą, umów zlecenie, umów o świadczenie usług i osób wykonujących pracę na podstawie innej niż stosunek pracy na rzecz pracodawcy będącego rolniczą spółdzielnią produkcyjną lub inną spółdzielnią zajmującą się produkcją rolną (jeżeli z tego tytułu podlega obowiązkowi ubezpieczeń emerytalnego i rentowego), w okresie przestoju ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy, którzy nie zalegają w regulowaniu zobowiązań podatkowych, składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Pracy do końca III kwartału 2019 r. ani w stosunku, do którego nie zachodzą przesłanki ogłoszenia upadłości
- można je otrzymać wyłącznie, gdy przedsiębiorca nie uzyskał wsparcia w odniesieniu do tych samych pracowników w

zakresie takich samych tytułów wypłat na rzecz ochrony miejsc pracy

- pracodawca musi zawrzeć z pracownikami wcześniej odpowiednie porozumienie
- przyznawane z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na podstawie umowy o wypłatę świadczeń na okres 3 miesięcy od daty podpisania
- wnioski rozpatrywane do wyczerpania wpływów przez dyrektorów wojewódzkich urzędów pracy

W ramach środków przekazanych Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. poprzez składane bezpośrednio wnioski procedowane w uproszczonym trybie:

- leasing operacyjny z karencją w spłacie kierowany do podmiotów sektora transportowego

- przeznaczony na refinansowanie posiadanych leasingów w komercyjnych spółkach i towarzystwach leasingowych
- dla podmiotów z sektora MŚP o obrotach powyżej 4 mln i posiadających dodatnie wyniki za 2019 r. (pozytywna EBITDA i wynik netto), prowadzących pełną księgowość
- kwota leasingu do 5 milionów zł netto – okres finansowania do 6 lat (łącznie z karencją)
- zabezpieczenie wekslem własnym in blanco wraz z deklaracją wekslową, oświadczeniem o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC lub poręczeniem głównych udziałowców leasingobiorcy

- pożyczka obrotowa finansująca spłatę wynagrodzeń w sektorze MŚP

- celem sfinansowania kosztów wynagrodzeń netto w firmach przez okres 2 lat

- dla sektora MŚP z potwierdzonym deficytem płynności bieżącej, przyznawana w oparciu o weryfikację luki płynnościowej na podstawie potwierdzenia niewystarczających środków na wypłatę wynagrodzeń i analizy krótkiej płynności
- wynagrodzenia przekazywane przez ARP lub za pośrednictwem agentów operacyjnych trafiają bezpośrednio na konta pracowników
- uruchamiana jednorazowo lub w transzach
- wydłużony okres karencji do 12 miesięcy
- zabezpieczenie: dla ekspozycji do 200 tys. zł – weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC; dla pożyczek > 200 tys. zł – zabezpieczenia materialne (min. 120% wartości pożyczki)

- pożyczka obrotowa na finansowanie deficytu w kapitale obrotowym

- dla podmiotów z sektora MŚP o obrotach powyżej 4 mln zł i posiadających dodatnie wyniki za 2019 r.
- kwota pożyczki od 0,8 milionów do 5 milionów złotych, uruchamiana jednorazowo lub w transzach
- okres finansowania do 6 lat
- wydłużony okres karencji do 15 miesięcy
- zabezpieczenie: zgodnie z warunkami ARP (minimum 120% kwoty pożyczki wykorzystanie wsparcia Funduszy Poręczeniowych KGP) oraz zabezpieczenia uzupełniające: weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC, poręczenie głównych udziałowców pożyczkobiorcy

Wnioski

Na tle rozwiązań wprowadzonych w innych państwach członkowskich w ekspresowym tempie, krajowy pakiet środków pomocowych wydaje się zdecydowanie bardziej ubogi, zarówno jeśli chodzi o planowane kwoty wsparcia, jak również grupę potencjalnych beneficjentów oraz mechanizm i wachlarz przekazywanych środków.

Poniżej wskazujemy najważniejsze wnioski, które płyną z porównania programów działań notyfikowanych przez państwa członkowskie i zatwierdzonych przez Komisję Europejską, a propozycji przyjętych w ramach tarczy antykryzysowej.

Nieadekwatne formy wsparcia

Porównanie środków pomocowych przyznanych przez inne państwa członkowskie i rozwiązań przyjętych w tarczy antykryzysowej prowadzi do konstatacji, iż nie sposób uznać wsparcia oferowanego polskim przedsiębiorcom za realną pomoc.

Wsparcie, którego obecnie najbardziej potrzebują przedsiębiorcy zagrożeni skutkami pandemii, to pomoc bezpośrednia, jak choćby przyjęta w Danii, która umożliwia przedsiębiorcom pokrycie całości wydatków i utraconych przez nich przychodów (w tym przypadku w związku z odwołaniem organizowanych przez nich imprez masowych).

W przypadku przedsiębiorców, którzy w wyniku pandemii nie generują żadnych przychodów (np. z takich branż jak turystyka czy transport), to nie poręczenia, gwarancje spłaty zobowiązań kredytowych czy umorzenia zobowiązań będą stanowić pomoc, której potrzebują, lecz właśnie formy wsparcia bezpośredniego, które mogą decydować o ich dalszym „być lub nie być”.

Niewystarczająca wysokość pomocy

Zgodnie z wyliczeniami, wartość całego pakietu polskiej tarczy antykryzysowej wynosi ok. 9% PKB. Większość państw członkowskich (nawet w mniej korzystnej sytuacji po porównaniu stosunku długu publicznego do PKB, takich jak np. Włochy lub Hiszpania), przeznaczyło **znacznie większe środki finansowe w ramach wsparcia przedsiębiorców** – zarówno jako całą pulę danego programu wsparcia (np. Francja: **300 miliardów euro**, Niemcy ponad **45 miliardów euro**, Łotwa: **250 milionów euro**), jak również przy ustalaniu maksymalnych limitów kwotowych przypadających na dane przedsiębiorstwo (np. **1 milion euro na beneficjenta** na Łotwie).

Na tle wsparcia przyznanego przez inne państwa członkowskie, wartość pomocy oferowanej polskim przedsiębiorstwom wypada niestety bardzo skromnie. Trudno uznać, by np. niskooprocentowane pożyczki w kwocie do 5000 złotych mogły stanowić realne wsparcie dla przedsiębiorców. Tym bardziej, iż to właśnie na etapie pierwszego szoku ekonomicznego, pomoc powinna koncentrować się na utrzymaniu przez przedsiębiorstwa zatrudnienia i płynności finansowej, co powinno motywować do przeznaczania większych środków pieniężnych, właśnie w tym – warunkującym przetrwanie wielu firm – momencie kryzysu.

Brak przejrzystych kryteriów i sprawnych procedur

Zgodnie z założeniem, iż skuteczność programu pomocowego należy mierzyć siłą skuteczności urzędników, którzy nim zarządzają, w sytuacji, w której podejmowane działania muszą przybrać formę środków przekazywanych niezwłocznie, **kluczowym aspektem jest wskazanie w proponowanych regulacjach maksymalnie przejrzystych i możliwych do spełnienia kryteriów w ramach dobrze skonstruowanych procedur przyznawania środków.**

Tymczasem szczególne wątpliwości w polskiej specustawie może budzić konieczność osiągnięcia odpowiednich wartości przedstawionych w formie rozbudowanych wskaźników (jak w przypadku MŚP), co może powodować, iż okres pomiędzy ich osiągnięciem, a otrzymaniem pomocy okaże się krytyczny dla funkcjonowania wielu firm.

Dodatkowo, sam mechanizm przyznawania pomocy wydaje się być pełen biurokratycznych przeszkód, a skierowane w tym zakresie kadry, mogą zderzyć się z wieloma merytorycznymi problemami do rozstrzygnięcia. Do procedury został zaangażowany lokalny aparat urzędniczy (m.in. urzędy pracy, urzędy skarbowe, jednostki samorządu), który od dłuższego czasu boryka się z deficytem kadr wyspecjalizowanych w zagadnieniach finansowania ze środków publicznych. **Z doświadczenia wynika, iż regionalne jednostki w procedurze przyznawania i rozliczania środków unijnych, nierzadko koncentrują się na sztywnej interpretacji wskaźników, zapominając o efektywności działania i współpracy z beneficjentami.** W konsekwencji, czynności ukierunkowane w założeniu na pomoc, bardzo często stają się dla przedsiębiorców „betonowym kołem ratunkowym”, gdyż nie mogą oni liczyć na realne wsparcie po stronie instytucji pośredniczących i zarządzających, a także borykają się z niekompetencją i niezrozumieniem specyfiki prowadzonych projektów przez urzędników.

Te wnioski mogą okazać się analogiczne w stosunku do zaprojektowanych mechanizmów wsparcia w ramach pakietu antykryzysowego. Do tego należy dołożyć już ogromne obciążenie jednostek skierowanych do obsługi programów pomocowych, które z uwagi na epidemię realizują zwiększoną ilość zadań, mimo konieczności przejścia na pracę zdalną. W konsekwencji

proponowanemu w ramach tarczy mechanizmowi wsparcia w praktyce grozi biurokratyczny bezwład.

Niezależnie od tego, programy pomocowe innych krajów UE zakładają współpracę na wielu płaszczyznach, w tym również banków krajowych z instytucjami kredytowymi np. poprzez dzielenie ryzyka gwarancji kredytowych. Środki są zazwyczaj przekazywane dwutorowo – bezpośrednio lub za pośrednictwem instytucji kredytowych i pozostałych instytucji finansujących (np. Niemcy, Łotwa, Francja, Wielka Brytania). Gwarancje i działania państw obejmują portfele kredytowe należące do instytucji kredytowych (Francja), mają formę gwarancji pierwszej straty (Niemcy), memorandum na długi (Włochy). Pozwala się również na łączenie środków w ramach różnych programów pomocy, co zwiększa kompleksowość i elastyczność oferowanej pomocy oraz umożliwia jej dopasowanie do potrzeb konkretnych podmiotów i spełnienie ich oczekiwań.

Wykluczenie niektórych przedsiębiorców

Programy zatwierdzane przez kraje członkowskie stanowią najczęściej kompleksowe wsparcie zarówno dla mikroprzedsiębiorców, sektora MŚP oraz dużych firm (np. Dania, Niemcy, Francja, Łotwa). Wsparcie kierowane jest do wszystkich podmiotów gospodarki niezależnie od ich wielkości i przyjmuje charakter kompleksowy, nawet jeśli pomoc dotyczy danego sektora gospodarki (Włochy, Portugalia, Dania).

Tymczasem polskie rozwiązania nie uwzględniają z niezrozumiałych przyczyn w wystarczającym stopniu choćby interesów dużych przedsiębiorców. Grupy te niewątpliwie również odczuwają konsekwencje pandemii, a trzeba mieć na uwadze, że ich płynność finansowa warunkuje przecież przetrwanie mniejszych podmiotów.

Z powyższej analizy wynika, iż niewątpliwie rozwiązania pomocowe są potrzebne – a wręcz niezbędne – celem łagodzenia negatywnych skutków wywołanych epidemią koronawirusa. Jednakże charakter proponowanych rozwiązań, czy formy i wysokość oferowanego wsparcia, są znacznie bardziej ograniczone niż ma to miejsce w innych państwach członkowskich i nie sposób uznać je za realne wsparcie dla przedsiębiorców, których dotknął lub dotknie kryzys gospodarczy.

Prowadzi to niestety do konstatacji, że wielu przedsiębiorców – wobec braku realnej pomocy oferowanej przez państwo – stanie przed widmem restrukturyzacji lub upadłości. W tych okolicznościach w większym stopniu niż kiedykolwiek niezbędny staje się doradca, który będzie w stanie zaoferować rzeczywiste wsparcie w takim procesie.

W związku z nadzwyczajną sytuacją pozostajemy do Państwa dyspozycji telefonicznie oraz mailowo i zachęcamy do kontaktu.

dr Magdalena Porzeżyńska

radca prawny

Brysiewicz i Wspólnicy sp.k.

Tel. +48 573 447 712

E-mail: magdalena.porzezynska@biw.legal

Małgorzata Woźniak

aplikantka adwokacka

Brysiewicz i Wspólnicy sp.k.

Tel. +48 794 909 800

E-mail: malgorzata.wozniak@biw.legal